

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет

ЦИБІН ХРИСТИНА БОГДАНІВНА

«ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ОСНОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО БІЗНЕСУ»

071 «Облік і оподаткування»
(галузь наук – Управління та адміністрування)

Автореферат
на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Івано-Франківськ – 2023 р.

Дипломна робота виконана в Прикарпатському національному університеті
імені Василя Стефаника

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і
оподаткування, заступник декана економічного факультету,

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,

Шкроміда Віталій Васильович

(науковий ступінь, вчене звання, місце роботи, посада, прізвище, ім'я, по батькові)

Рецензент: кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів,

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,

Плець Іван Іванович

(науковий ступінь, вчене звання, місце роботи, посада, прізвище, ім'я, по батькові)

Захист відбудеться «22» червня 2023р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(ім'я та прізвище)

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. За сучасних умов розвитку та ефективного функціонування державної економіки найважливішою частиною діяльності будь-якого підприємства є отримання максимального прибутку, а його масштаб є важливим показником ефективності функціонування підприємства та побудови міжнародних економічних відносин.

Малі підприємства займають важливе місце серед суб'єктів підприємництва. Розвиток малого бізнесу є важливою складовою економічного розвитку. Важливою особливістю малих підприємств є те, що вони створюють умови для більш справедливому розподілу можливостей і власності, а також пом'якшують зменшення нерівності в доходах і багатстві між різними верствами суспільства. Підтримуючи малий бізнес, держава розв'язує загальну проблему підвищення добробуту населення та збільшення частки середнього класу країни (громадян із середніми доходами).

Питання організації бухгалтерського обліку актуальні для підприємств будь-якої форми власності та розміру. Малі підприємства, як і інші організації, повинні вести бухгалтерський облік, що має свої особливості. Бухгалтерський облік повинен бути організований відповідно до вимог чинного законодавства та специфіки господарської діяльності конкретного підприємства. Нині керівники малих підприємств мають повноваження самостійно організовувати та вести бухгалтерський облік. В той самий час компетентна організація бухгалтерського обліку та звітності для малого бізнесу дозволяють їм ефективно і гнучко працювати в конкурентному середовищі. Тому актуальним питанням є пошук варіантів удосконалення обліково-аналітичних систем, оптимальних для суб'єктів малого бізнесу. Усе це зумовлює актуальність теми даної роботи.

Проте багато питань, пов'язаних з бухгалтерським обліком, потребують подальших досліджень і наукової розробки.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є процес організації обліку на підприємстві сфери малого бізнесу ТОВ «Дикий Захід», що займається наданням рекламних послуг.

Предметом даного дослідження є комплекс аспектів організації бухгалтерського обліку ТОВ «Дикий Захід, а саме методичних, теоретичних та практичних.

Наукові праці вчених, наукові ресурси, відповідні законодавчі та нормативно-правові акти у сфері малого підприємництва, інтернет-джерела та власні спостереження, а також фінансові звіти суб'єкта малого підприємництва ТОВ «Дикий Захід» за 2020-2022 роки послужили, як інформаційна база дослідження.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є теоретичні та практичні питання бухгалтерського обліку та оподаткування діяльності компаній малого бізнесу, виявити недоліки в системі бухгалтерського обліку малих компаній та запропонувати шляхи їх усунення. Дослідження сучасної практики, проблем, тенденцій, закономірностей та можливостей розвитку системи обліку та контролю у сфері малого бізнесу в Україні.

Для досягнення поставленої мети визначені такі завдання:

- розкрити поняття та критерії віднесення суб'єкта господарювання до малого бізнесу;
- визначити особливості організації обліку малого бізнесу;
- ознайомитись з методикою складання та основними вимогами до фінансової звітності малих підприємств. Визначити характеристики фінансової звітності;
- дати загальну організаційно-економічну характеристику малого підприємства ТОВ «Дикий Захід»;
- провести аналіз характеристик первинного, бухгалтерського, комплексного та аналітичного обліку організацій підприємства;
- запропонувати шляхи вдосконалення облікових процесів підприємства;
- розробити рекомендації щодо вдосконалення підходу до розкриття показників фінансової звітності малого бізнесу.

Методи дослідження. У процесі дослідження було прийнято комплекс методологічної системи, спрямованої на досягнення поставлених цілей і завдань.

Зокрема, за допомогою діалектики та порівняння досліджено сутність фінансової звітності малого підприємства. Системний підхід до предмета дослідження застосовано до вивчення нормативно-правових норм та концептуальних засад фінансової звітності суб'єктів малого бізнесу. Використано методи аналізу, синтезу, дедукції та індукції для вивчення методики складання фінансової звітності. У процесі аналізу даних фінансової звітності та її застосування в управлінні застосовано метод елімінації, метод групування, метод порівняння, метод вибіркового спостереження, статистичний метод, метод факторного аналізу, Процес горизонтального та вертикального аналізу, який використовується для аналізу даних для фінансової звітності та її використання в управлінні. Для формування висновків використовуються прийоми абстрагування та узагальнення. Оформлено результати дослідження за допомогою графіків і таблиць.

Практичне значення одержаних результатів. Практичне застосування отриманих результатів передбачає вдосконалення організації формування та складання, аналізу та аудиту фінансової звітності ТОВ «Дикий Захід». Реалізація рекомендацій, наданих під час роботи, сприятиме підвищенню ефективності аналізу фінансової звітності підприємства.

Продемонстровано практичне значення інформації, що міститься у фінансовій звітності суб'єктів малого підприємництва, для потреб управління. Удосконалені методи використання цієї інформації для управління підприємством.

Структура роботи. Робота включає: вступ, три розділи, висновок, перелік використаних документів та додатки. Робота викладена на 75-ти машинописних сторінках, ілюстрована 18-ма малюнками, 15-ма таблицями та 3-ма графіками. Список використаних матеріалів налічує 50 назв.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження.

У першому розділі – «Теоретичні основи обліку та аналізу основної діяльності суб'єктів малого бізнесу» визначено економічну суть суб'єктів малого бізнесу і їх значення у вітчизняній економіці, розглянуто нормативно-правове регулювання та особливості організації обліку і аналізу на підприємствах малого бізнесу, розглянуто визнання та оцінку доходів і витрат основної діяльності суб'єктів малого бізнесу.

У другому розділі – «Особливості організації і методики обліку діяльності суб'єкта малого бізнесу ТОВ «Дикий Захід»» розглянуто організацію та методику обліку діяльності суб'єкта малого бізнесу, надано організаційно-економічну характеристику підприємства, ознайомлено з особливостями формування фінансової звітності суб'єкта малого бізнесу.

У третьому розділі – «Аналіз діяльності суб'єкта малого бізнесу» проведено оцінку показників рентабельності діяльності підприємства та проаналізовано його економічну ефективність, динаміку і структуру доходів, витрат та фінансових результатів діяльності. На основі проведення досліджень розроблено шляхи вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління діяльністю підприємства малого бізнесу.

ВИСНОВКИ

У дипломній роботі наведено теоретичне узагальнення питання обліку та аналізу основної діяльності суб'єктів малого бізнесу і запропоновано шляхи вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління діяльністю підприємства малого бізнесу. Основні результати науково-практичного спрямування є наступними.

Малі підприємства — це підприємства малих форм господарювання, поряд з іншими видами бізнесу та формами приватного підприємництва. Критеріями класифікації підприємств в Україні на мікро, малі, середні та великі є: середня кількість працівників, балансова вартість активів та продажі продукції чистий прибуток.

Об'єкт дослідження – компанія ТОВ «Дикий Захід». Аналіз фінансово-господарської діяльності має задовільні показники, але, як і будь-який інший бізнес, має незначні недоліки. ТОВ «Дикий Захід» утворено в 2006 році. Компанія спеціалізується на рекламних послугах. Вищим органом управління ТОВ «Дикий Захід» є Загальні збори, якими керують Наглядова рада, Ревізійна комісія та Директор.

Дієвість та ефективність функціонування системи малого бізнесу в національній економіці, безумовно, залежить від комплексу нормативно-правового забезпечення. Законодавча база України, яка регулює порядок та організацію бухгалтерського обліку та фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва, є наступною: Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»; План бухгалтерського обліку майна, капіталу, зобов'язань і господарських операцій суб'єктів малого підприємництва, Указ Президента України «Спростення оподаткування, обліку та звітності для малих підприємств», Положення (стандарты) бухгалтерського обліку тощо.

Значний вплив на систему функціонування малого бізнесу в Україні відіграє бухгалтерський облік. Особливість організації та обліку малого бізнесу відбивається на методиці складання фінансової звітності. Відповідно до чинних в Україні нормативно-правових документів суб'єкти малого підприємництва

можуть самостійно приймати рішення щодо вибору форми обліку та звітності. Пунктом 3 статті 11 Закону України № 996-XIV встановлено основну можливість ведення бухгалтерської (фінансової) звітності за спрощеною формою. Концепція спрощеної форми бухгалтерської (фінансової) звітності передбачає скорочення її складу (дві форми: Баланс і Звіт про фінансові результати) та періодичності подання її користувачам. Звітним періодом річної фінансової звітності є календарний рік. При цьому форми Бухгалтерського балансу і Звіту про фінансові результати для малих підприємств є усіченими, тобто в них представлені лише основні статті без відповідної деталізації.

Організацію бухгалтерського обліку та звітності здійснюють керівник та головний бухгалтер. ТОВ «Дикий Захід» добровільно обрала спрощений порядок ведення бухгалтерського обліку за національними стандартами бухгалтерського обліку. Зазначений спрощений порядок передбачає наступні етапи ведення бухгалтерського обліку ТОВ «Дикий Захід»: документальне оформлення всіх фінансово-господарських операцій; запис інформації, відображеної в основних бухгалтерських документах, у відповідних регістрах бухгалтерського обліку; складання фінансової звітності. Бухгалтерський облік на підприємствах ведеться централізовано бухгалтером, з допомогою програми для ведення бухгалтерського обліку «1С: Бухгалтерія».

Усі господарські операції підприємства оформляються підтверджуючими документами. Первинні бухгалтерські документи складаються під час або після проведення фінансово-господарських операцій.

Що стосується основних показників економічної діяльності, то вони погіршилися, тож за рахунок зростання виробництва зросла чиста виручка від реалізації товарів і послуг та собівартість реалізованої продукції. Але тільки за плановими показниками на кінець року, оскільки компанія використовує метод передоплати, повна оплата боргів і дебіторської заборгованості відбувається при реалізації товарів і послуг. Але підприємство повинно зосередитись на покращенні свого фінансового становища, зниженні витрат підприємства, перегляді факторів, що впливають на собівартість готової продукції, яка входить

у вартість матеріалів під час ремонту обладнання та сервісному обслуговуванні, а також підвищення ефективності роботи.

Щодо організації бухгалтерського обліку на ТОВ «Дикий Захід» можна зробити висновок, що бухгалтерська робота ведеться відповідно до вимог законодавства та чинних нормативно-правових актів, але є недоліки, тому пропоную внести зміни, такі як: створення власного відділу внутрішнього аудиту доходів і витрат; удосконалити методику обліку доходів і витрат; впровадити автоматичне ведення бухгалтерського обліку; відкрити більше субрахунків для обліку доходів і витрат; модернізувати форми внутрішніх документів.

Завершення бухгалтерського супроводу та аналізу діяльності сприятиме підвищенню якості облікової інформації та аналізу, слугуватиме виробленню ефективних управлінських рішень, забезпеченню безперебійного ведення бізнесу та довгострокового розвитку компанії та підвищенню стабільності економічної та фінансової ситуації.

Таким чином, підсумовуючи все вищесказане, можна сказати, що малий бізнес, який є досить важливою фігурою на економічному ринку, зараз має досить доступну систему бухгалтерського обліку, яку може собі дозволити навіть підприємець. Все інше можна продовжувати вдосконалювати, а саме: підключити систему автоматичного обліку для збільшення прибутку та ефективності. Запропоновані рекомендації щодо вдосконалення сприятимуть вдосконаленню організації бухгалтерської роботи на підприємстві, мінімізації помилок, що ви-никають, та прискоренню роботи бухгалтерів. А це позитивно позначиться на достовірності та обґрунтованості фінансової звітності.

СПИСОК ОСНОВНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Банера Н.П., Гелей Л.О. Фінансова звітність суб'єктів малого підприємництва: оцінка та шляхи підвищення інформативності показників. Науковий погляд: економіка та управління 2021 №1. [Електронний ресурс] - Режим доступу:
<http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/4308/1/12%20%20d0%91%d0%b0%d0%bd%d0%b5%d1%80%d0%b0%20%d0%9d.%d0%9f.pdf>
2. Господарський кодекс: Закон України від № 436-IV від 12.01.2022 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
3. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV від 16.07.1999 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
4. Закон України «Про господарські товариства» від 19 вересня 1991 р. № 1576-XII [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text>
5. Закон України «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»» № z0860-99 від 03.11.2020 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text>
6. Закон України «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» № z0027-00 від 03.11.2020 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>
7. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» № 73 від 07.02.2013 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>
8. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій № z1557-11 від 09.12.2011 р.

[Електронний ресурс] – Режим доступу:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11#Text>

9. Податковий кодекс: Закон України від № 2755-VI від 06.05.2023 р.

[Електронний ресурс] – Режим доступу:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

10. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затверджене наказом Мінфіну України № 88 від 24.05.1995 р. / [Електронний ресурс]. Режим доступу :

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#n10>

11. Про затвердження Порядку подання фінансової звітності: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.12.2022 р. № 419-2000-п [Електрон. ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF#Text>

12. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю. Закон України № 2275-VIII від 6 лютого 2018 року з останніми змінами та доповненнями № 540-IX від 30.03.2020, ВВР, 2020, № 18, ст.123. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#n386> (дата звернення: 14.05.2021).

13. Ратинський В.В. Бухгалтерський облік і аналіз: перспективи для малого бізнесу. Економіка та суспільство: облік та оподаткування. 2021. Вип. 25. [Електронний ресурс] – Режим доступу:

<https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/243/231/> (дата звернення: 14.05.2021).